

Méhészeti Közlöny

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET SZAKKÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN.

A lap szellemi részét érdeklő közlemények a „Méhészeti Közlöny“ szerkesztőségéhez czimzendők:

Kolozsvár, Bástya-utca, 9. szám.
Reclamatíók-, hirdetésekre vonatkozó megkeresések *Wieder* József főtítkárhoz intézendők (Hosszu-utca 22.), a pénzküldemények: *Biró* Gyula egyleti pénztárnokhoz intézendők Kolozsvárt (Nagy-utca 44. szám).

Rendes tagok 2 frt (4 korona), körítettagok 1 frt (2 korona) tagsági díjért a „Méhészeti Közlöny“-t is kapják.

Hirdetés díja: garmond soronként 8 kr. (16 fillér). Egy egész oldal: 3 frt (6 korona). Fél oldal: 1 frt 50 kr. (3 korona). Egyleti tagok, éves és féléves hirdetőik 25% leengedésben részesülnek.

A kéziratokat nem adjuk vissza.

Az erdélyrészi méhész-egylet rendes közgyűlése.

Január 31-én egyletünk rendes közgyűlést tartott, melyen a tagok szokatlanul nagy számban jelentek meg.

Elnökölt *Bodor* László alelnök, jegyzett *Wieder* József főtítkár.

Alelnök jelenti, hogy Br. *Bánffy* Ernő elnök akadályoztatása miatt nem jelenhetett meg, s melegen üdvözölve a szép számban összegyűlt tagokat, az ülést megnyitotta.

Wieder József felolvassa a választmány működéséről szerkesztett terjedelmes jelentését, melyből, a hely szűke miatt, adjuk a következő kivonatot.

Mélyen tisztelt közgyűlés!

Nagy idők zárkövét tette le nemzetünk a közelmúlt 1896-ik évben. A külföldnek meg kellett mutatni, hogy a magyar nemcsak katona nemzet, hanem tudomány, ipar, gazdaság és a kereskedelem terén is méltó társává nőtte ki magát nyugat európai szomszédainak. És így nem kell csudálkoznunk, hogy a nemzet minden igazán érző fia egész erejét fordította a külföldnek nyújtandó bizonyíték — a kiállítás lehető legtökéletesebb sikerülésére.

Ebben az irányban elértük, a mit óhajtottunk, bár a kiállításra fordított anyagi és erkölcsi tőkék más céltól elvonását, az ország más téren is érezte.

Megérezte ezt a visszahatást egyesületünk is. Reméljük azonban, hogy a jelen évben a kellemetlen utóhatások elmúlnak s akkor a milleniumi kiállítás érdekében kifejtett munkásságunk gyümölcsét zavartalanul élvezhetjük.

Épen az említett okok miatt egyesületünk is legnagyobb tevékenységét a milleniumi kiállítás érdekében fejtette ki. Habár választmányi gyűléseinken a kiállítás állandó tárgya volt: nem tévesztettük szem elől a gazdaközönség közvetlenebb érdekeit sem s a rendes gyűléseken a gyakorlati méhészetet tárgyaltuk. Előadók voltak: Dr. Bálint Sándor és Wieder József.

Választmányi ülést 10-et, felolvasó estélyt pedig 4-et tartottunk.

Egyleti telepünkről örömmel jelenthetem, hogy az folyton gyarapodik Biedermann Ferencz tagtársunknak átadott 36 család. Ebből kettőt elküldöttünk a csapi körnek, tavalyi határozatunk beváltása gyanánt. Dr. Balint Sándor tagtársunknak, tudományos kísérletezésre átadtunk 2 családot és 3 anyanevelőt. Beteleltetett 31 család. Az évi termelés 50 klg. méz.

* * *

Ez évi jelentéssel, tisztelt közgyűlés, Egyesületünknek 5 éves cyclusát zárjuk be. Nem lesz tehát sem egészen felesleges és minden érdekesség és fontosság nélkül való, ha türelmüket egy pár pillanatra igénybe véve, rövid visszapillantást vetünk egyesületünk 5 év előtti állapotára és összehasonlítjuk az akkori állapotokat a mostaniakkal, hogy ezekből levonjuk a jövőre a valószínű következtetéseket.

1892-ben a következő volt a helyzet: A kezdetleges pénztári maradvány 100 frt volt. Vagyonmérleg, könyvtára és levéltára az egyesületnek nem volt Saját lapjából, a Méhészeti közlönyből, sem volt az egyesületnek egy teljes sorozata. A tagdíjhátralék meghaladta a 800 frtot. Nemcsak a nyomdai költségekkel volt hátralékban, hanem a saját hivatalnokainak is több évi tiszteletdíjjal tartozott. Az Erdélyi Gazdasági Egyesületnél volt 200 frt adóssága. A méhtelegen azonban 56 család méhe volt. Szerzett kitiüntetései közül pedig csak egy volt birtokában.

Íme ez volt az az örökség, a mit az akkor választott tisztviselői kar elődeitől átvett.

Lássuk már most a jelenlegi állapotot, hogy azután egy pillantást vethessünk a jövőbe.

1896. év végén pénztári maradvány 38 frt 76 kr. Az 5 év alatt befolyt 60 frt alapító-tagdíj, mely ma a kamataival 63 frt 99 krra emelkedett. Egy áldozatkész, fennkölt gondolkozású tagtársunk kezdeményezése és legnagyobb mérvű áldozatkészségével létesített »Kossuth irodalmi-alap« ma 78 frt 17 kr. készpénzből áll. A néhai Prónay Pál emlékére fia Prónay Albert alapító-tagunk által tett alap a »Méz apologiája« című fordított művének 400 példányából befolyó összeg. Három új kör alakult: a csapi, losonci és alics-kászoni. Tevékeny részt vett a helyben rendezett kertészeti és méhészeti kiállításon, a szamosújvári első méhészeti vándorgyűlésen és kiállításon. Méltóságának és fontos pozíciójának megfelelő tevékenységet fejtett ki a milleniumi méhészeti kiállítás és a Budapesten 1896. nyarán tartott első országos méhészeti kongresszuson. A kiállításon nemcsak egyesületünk részesült kitüntető elismerésben, hanem számos tagja is.

Levéltára és könyvtára rendezve van. A könyvtár értéke 202 frt 95 kr.

A méhtelepen rendezett állapotban van 31 betelt családja s van jó karban lévő tartalék lépkészlete. Az Erdélyi Gazdasági Egyletnél fennállott 200 frt adósságból törlesztett 150 frtot. A kölcsönként felvett 80 drb 5 frtos sorsjegyből átvett 61 drbból kisorsolt 10 drbot. Adósság gyanánt terheli még az egyesületet a Sötér nagy művének kiadási költsége.

Egyesületünk minden tagjának őszinte óhaját tolmácsolom, midőn a Nagyméltóságú m. kir. Földmívelésügyi Minister Úrnak egyesületünk nevében mondok hálás köszönetet azon nagylelkű pártfogásért és anyagi támogatásért, melyben egyesületünket a lefolyt évben két ízben részesítette.

Szeretett Elnökünk Br. Bánffy Ernő Óméltósága iránt érzett tiszteletünk és hálaunknak adunk kifejezést azon meggyőződésben, hogy nemcsak egyesületünk tagjainak szavát tolmácsolom, hanem minden, a gazdasággal foglalkozónak érületét.

Egyesületünk választmánya köszönetet mond az Erdélyi Gazdasági Egyletnek, azért a kiváló előzékenységeért, hogy hivatalos helyiségeit a múlt évben is kegyes volt egyesületünk céljaira átengedni.

Tisztelt közgyűlés! Ószinte örömünknek adhatok kifejezést a fölött, hogy Kolozsvár városa az elmúlt évben kétszer is elismeréssel adózott egyletünk érdemeinek. Először, mikor kiállítási célokra 200 frt segélyt szavazott meg, másodszer, mikor egyletünk kezdeményezésére a II-ik országos méhészeti kongresszust Kolozsvárra 1897-re meghívta.

Mondjunk tisztelt közgyűlés hálás köszönetet városunk derék vezértérfiainak azért, hogy elődcik mulasztását ily nemes módon igyekeznek kárpótolni.

Egyletünk részéről a múlt évben kifejtett tevékenység s az elért sikerekért elismerés illeti meg egyletünk első alelnökét, ki egyszersmint az egyleti közlöny szerkesztője; ezért ajánljuk, hogy a t. közgyűlés szavazzon neki köszönetet.

Irodalmi vállalatunkban, a Sötér Kálmán »Méh és Világa« nagyszabású, korszakalkotó művének kiadásában elértünk a fele utra. A mű első fele, az elméleti rész, be van fejezve és már közre is van bocsátva. Alapos reményünk és kilátásunk van arra, hogy nagynevű írónk nemsokára sajtó alá bocsátja az egész magyar méhészközönségtől oly óhajtva és méltó érdeklődéssel várt gyakorlati rész két kötetét. Ha ez a két kötet is elhagyja a sajtót, akkor oly becses mű lesz birtokunkban, a milyennel a világ egy nemzete sem dicsekedhetik.

El nem mulasztathatjuk elismerésünket nyilvánítani méhtelegünk múlt évi kezelője és gondozójának, Biedermann Ferencz igen tisztelt tagtársunknak, ki méhtelegünket szakszerűen kezelte.

Végül sajnosan kell felemlitenünk, hogy a múlt évben egyletünket súlyos csapások is érték. Kiragadta a halál sorainkból volt igazgató-alelnökünket, *Zágoni Józsefet* és volt pénztárnokunkat, *Gebhardt Dömét*. A két munkás férfi, kitartó és hasznos munkásságával elévithetlen érdemeket szerzett, melyekért a méhészet minden igaz barátja hálával tartozik.

Közgyűlés a jelentést tudomásul veszi s az egylet tisztviselőinek, u. m. elnök, alelnök, főtitkár, pénztárnok és könyvtárnokának, úgy a múlt évben, mint az utóbbi öt éves ciklus alatt kifejtett munkásságáért jegyzőkönyvileg köszönetet szavaz.

Bodor László alelnök jelentést tesz a múlt évben Budapesten tartott országos kongresszusról, egyben jelenti, hogy 1897. évre

Kolozsvár városa a kongresszust városunkba hívta meg s egyidejűleg alelnök, mint a méhész-egylet és az Erdélyi országos gazdasági egylet képviselője, eme egyletek nevében is meghívta a kongresszust.

A közgyűlés jóváhagyólag veszi tudomásul a meghívást s elhatározza, hogy a Kolozsvárt egybegyűlendő kongresszust a maga vendégeinek is tekinti s a cél támogatására minden lehető el fog követni, egyszersmint átiratilag felkéri az Erdélyi országos gazdasági egyesületet is, hogy e fontos közgazdasági érdeket tekintse a magáénak is és nyújtson lehető segédkezést, hogy a kongresszus ne csak Kolozsvár városa, de a két egyesülethez is méltó módon fogadtassék.

Jelenti továbbá alelnök, hogy választmányunk megállapodása szerint, a kongresszus alkalmából, arra az időre országos méhészeti kiállítás is volna rendezendő.

A közgyűlés egyhangulag magáévá tette a választmány megállapodását, elfogadva azt a feltételt is, hogy tekintettel az egylet épen nem kedvező anyagi viszonyaira, a kiállítás csak a remélt és a költségelőirányzatban 1500 frt segély megnyerése esetén fog megtartatni; ezért, addig, míg biztos kilátásai nincsenek, a felhívásokat sem küldi szét.

Előterjeszti ezután alelnök, hogy a választmány a kiállítás és kongresszus előkészítésére bizottságot jelölt ki, mely decemberhó óta folytonos munkában van, gondoskodott már a kongresszus megtartására szükséges helyiségről, valamint a kiállítási helyiségről is. Mindkét helyiség díjtalanul lett átengedve a jelölt célra; megállapította a kiállítás programját, kezdeményező lépéseket tett az elszállásolások iránt, megállapította a kiállítási bíráló bizottságot kötelező szabályok irányelveit, megtette a lépéseket, hogy a kerteszeket megnyerje a kiállításban való részvételre.

A közgyűlés örvendetesen vette jóváhagyott tudomásul az előkészítő bizottság eddigi intézkedését.

Ezután *Wieder* József főtitkár felolvasta a választmány javaslatát a kiállítási teendőkkel megbízandó egyének, valamint a kiállítás bíráló bizottság tagjait illetőleg. E szerint a kiállítás rendezője volna *Csiki* J. János; pénztárnok és titkár *Wieder* József; ellenőrök *Tóth* Tamás, *Malatinszky* József; a bíráló bizottság tagjai: *Liebner* Jó-

zsef, elnök; tagok: *Binder* Iván, Dr. *Bálint* Sándor, *Bacskey* Sámuel, *Sötér* Kálmán, *Vadászfy* Jenő, *Valló* János; póttagok: *Wieder* József, *Voith* Gergely.

A közgyűlés a választmány ajánlatát elfogadta, utasítva a választmányt, hogy az előkészítő bizottság ajánlatáhozképest, szükség esetén gondoskodjék még megfelelő számú póttagról, utasítván a választmányt egyben arra is, hogy a kiállítás céljaira a segély iránt a felterjesztést sürgősen tegye meg s a továbbiakra nézve saját hatáskörén belől intézkedjék az előkészítő bizottsággal együtt.

A *Sötér* Kálmán Méh és Világa czimu munkája eddig megjelent két első rész kiadása költségéről *Wieder* József bemutatja a számadást, mely szerint a két első rész nyomtatás költsége 3629 frt. Az eladott példányok árából befolyt 991 frt 87 kr, kölcsön utján fedezettett 2444 frt, a nyomdai költségből még kifizetetlen 340 frt., tehát a bevétel a kiadásnál kevesebb 2784 frttal.

A közgyűlés utasította a választmányt, hogy minden lehető kövessen el a munka ösmertetése céljából, hogy annak kelendőségét biztosítsa s más fedezet hiányában a tisztviselők évi tiszteletdíjai fordíttassanak a kamat és arányos tőketörlesztésre, mindaddig, míg az egyletet terhelő eme tartozás más módon lesz törleszthető. A közgyűlés a *Sötér* munkájára vonatkozó számadásokat helyesen rendben találta, s *Turcsányi* Gyula pénztárnok részére, buzgó fáradozása előismerése mellett a felmentvényt kiadta, egyben hálás köszönetét fejezte ki a »Méh és Világa« jeles szerzőjének azért a nagybecsű ajándékért, melylyel a magyar szakirodalmat megajándékozta.

A pénztárvizsgáló bizottság jelentése szerint 1896-ban az egyleti bevétel 2146 frt 67 kr. volt, a kiadás 2107 frt 90 kr., pénztári maradvány 38 frt 76 kr. A számadások rendben találtattak, kéri a közgyűlést a pénztárnoknak köszönetet szavazna, a szokásos fölmentvényt megadja.

Bálint Sándor dr. könyvtárnok érdekes jelentéséből adjuk a következőket: Könyvtárunk ez idő szerint leltározva, megbecsülve s egy csinos kis könyvszekrényben elhelyezve, áll 65 drb könyv és füzetből s 90 drb folyóiratból, összesen 197 frt 95 kr. értékben.

Ajándék utján gyarapodott könyvtárunk a lefolyt cyclusban

5 művel: Bodor László ur két művet: »Méhész-könyvetske« 1763. és Csaplovics J. von (Die Bienenzucht in Doppelstöcken.« Wien. II-te Aufl. 1815. Wieder József ur: Rodiczky J. »A magyar méhészet multjáról«, Budapest, 1892. Bálint Sándor dr: br. Ambrózy Béla »A méh« és Nagy János »A méhtenyésztés elemei«, Páncsova, 1896. műveket ajándékozták. Ezek között legérdekesebb a Bodor László ur ajándékozta »Méhész-könyvetske« a mult századból.

Az egylet alapszabályainak a módosítása került ezután tárgyalás alá. Alelnök előterjeszti az indokokat, melyeknél fogva a választmány szükségesnek tartotta az alapszabályok módosítását.

Wieder József felolvasta a választmánynak a módosítás iránti tervezetét, melyet a közgyűlés egyhangulag elfogadott. A módosított alapszabály értelmében jövőre a méhészkörök tagjai a tag-sági díjaikat az anyaegylet pénztárába fogják fizetni.

Főtítkár előterjeszti a választmány ajánlatát, hogy *Liebner* József kakucsi nagybirtokos, Magyarország méhészete fejlesztése érdekében kifejtett eredményes munkássága és áldozatkészsége elismerésül választassék meg egyletünk tiszteletbeli tagjának.

A közgyűlés lelkes éljenzéssel egyhangulag elfogadja a választmány ajánlatát.

Ezután alelnök jelenti, hogy az öt évre választott tisztikar megbízatása lejárt, megköszöni a közgyűlés bizalmát és a tagok támogatását s ugy a maga, mint tisztársai nevében megbízatását leteszi.

Tóth Tamás, mint korelnök elfoglalja az elnöki széket és jegyzőül felkéri Bálint Sándor drt és ezzel a tisztújító közgyűlést megnyitja.

Turcsányi Gyula érzelmes szavakban ad kifejezést az öt év előtt választott tisztikar munkássága iránti elismerésnek és annak az óhajtásnak ad kifejezést, hogy a régi tisztikar maradna a helyén.

Bodor László kijelenti, hogy a volt elnök, valamint a maga részéről is, a változott viszonyoknál fogva lehetetlenség volna valamely tisztet vállalni, ha a t. közgyűlés megis ajándékozna bizalmával, s kiemelve Báró *Jósika* Gábor, valamint *Gámán* Zsigmond keresk. és iparkamarai titkár fényes érdemeit, elnökségre ajánlja báró *Jósika* Gábort, alelnökségre *Gámán* Zsigmondot. Ez a két kiváló férfi, ugymond, bizonyára győzelemre fogja vezérelni ezt

az egyletet, melynek oly önzetlen fiai vannak, s mely oly nemesen lelkesedik a haza javát czélzó munkáért.

A közgyűlés lelkes éljenzés mellett, megválasztotta elnöknek *Fosika* Gábor bárót és alelnöknek *Gámán* Zsigmondot; továbbá, csakugyan közfelkiáltás utján megválasztatott főtitkárnak *Wieder* József, pénztárnoknak *Biró* Gyula, tanár, könyvtárnoknak *Balint* Sándor dr., jogtanácsosnak *Sipos* Gábor, ügyvéd.

Választmányi tagoknak választattak: Helybeliek: *Tóth* Tamás, *Szolnay* István, *Puskás* Béla, *Szvacsiná* Géza, *Walz* Lajos, *Dobál* Antal, *Benel* Ferencz, *Hatházy* Ferencz, *Malatinszky* Lajos, *Ferencz* András, *Fatter* Péter, *Deák* Lajos, *Biedermann* Ferencz.

Vidékiek: *Budai* József, *Valló* János, *Abafi* Mihály, *Forgács* Lajos, *Kovács* Antal, *Thaisz* Lajos, *Józsa* Dezső, *Juhos* Márton, *Bar*tos Géza, *Szécsi* László, *Zonda* László, *Balla* Kálmán

A méhészeti szakoktatáshoz.

Csakis jó származhatik abból, hogy egyesületünk szakközlőnye a méhészeti szakoktatás fontos kérdését színre hozta, több oldalról oly tárgyilagosan megvilágította s az eddig észlelt hiányokon a miként való czélszerű megoldást szelöztette.

Cseppet sem csodálkozhatunk azon, ha t. méhésztársaink közül sokan a jelen állapotot és abból következőleg az eredménnyel is megelégedve nincsenek. Oly intézményről van ugyanis szó, mely magában véve új, sem nálunk, annál kevésbé a külföldön kipróbálva nem volt s tulajdonkép hazánkban létesült. Igaz, hogy rövidebb idő is elegendő lett volna, mint 16 év, az intézményt fejleszteni és kiegészíteni s valóban csodálkozunk azon, hogy az intézmény tagjainak nem adatott meg soha az alkalom arra, miszerint legalább évenként összejövén, vezetőségökkel egyetemben sohse tanácskoztak arról, mi válik javára, mi kárára az intézménynek s ezt annál is inkább veszteségnek tartjuk, mert az intézmény már két tagjának szerzett tapasztalatai elválásukkal elvesztek. Ily tanácskozmányokról egyik hazai szaklap sem tett említést, gondolom: 1884. óta, tehát fel kell tennünk, hogy nem is tartattak, mi határozottan kár és pótolhatatlan veszteség.

Néhai jó Kozocsát illeti az érdem, hogy idejében figyelmeztette úgy a felső köröket, mint a méhészeket is a reform elodáz-

hatlan voltáról, úgy látszik, hogy akkor hiányzott a hajlandóság mindkét részről az ügyet illető nézeteket tisztázni, a helyesnek ítéltetket életbeléptetni. Nem felejtjük el a Minister ur Ó Excellenciájának hozzánk, méhészekhez intézett, igazán lelkéből eredt szavait, így csak az beszélhet, ki el van tökéelve a mezőgazdasággal együtt a méhészetet felvirágoztatni. Nemcsak hogy szólt, de már tett is!

Az eddigiekből constatálhatjuk, hogy a méhészeti oktatás reformja nem soká fog késni, kérdés tehát, mi leszen a teendő!

A méhészeti oktatás egyik iránya: *a felnőttek oktatása* ellen csak az volt a panasz, hogy kevés község részesült abban. E tekintetben első sorban szükségesnek hangoztatott, hogy a szakközegek, azaz a méhészeti szaktanítók havonként többet utazzanak, mert ha teszem kétszer annyi helyen tartanak előadást, az annyi, mintha az eddigi uzus szerint, még egyszer annyi tanerő alkalmaztatnék. Nehogy azonban az oktatás másik iránya: *az intézetekben való oktatás* hátráltatást szenvedjen, szükségesnek mutatkozik a tanerők számát is szaporítani.

Tagadhatlan, hogy a felnőttek oktatása a községekben nagyobb eredménnyel jár, mint a több oldalról ajánlott tanfolyamok által. Tekintetbe kell ugyanis vennünk, hogy a tanfolyamok gyakorlati irányúnak kell lennie és az oktatást főleg a földmives-osztály igényli. A méhészet gyakorlati teendői az évszakoktól függenek. A célznak megfelelő tanfolyamoknak tehát a tavaszi, nyári és őszi munkákat felölelve, akként kellene szervezve lenniök, hogy ugyanazon hallgatóság háromszor jelenjék meg a tanfolyam helyén, ha még oly kevés időre is. Még anyagi támogatás mellett sem lesz hallgatóság. Hát nem sokkal célszerűbb és egyszerűbb ha a szaktanító tavasszal A. B. C. stb. községekben megjelentik, ott a tavaszi munkát megmagyarázza, meg is mutatja és nyáron újra sorra veszi A. B. C. stb. községeket a nyári teendők tanítása és szintugy ősszel a betelelési munkák oktatása céljából? A földmivelő-osztályt tehát nem tanfolyamokon, hanem otthonjában kell tanítani, ezt kívánja a méhészet érdeke, mert így lesz nagy a hallgatóság; és kívánja a földmivelő érdeke, mert nem mulasztja el a saját dolgát sem.

Mindenesetre legfontosabb az intézetekben való oktatás, mert ezen úton nyerhetjük azon mivelte osztályhoz tartozó méhészeket,

kik a földmivelő népnek ezen téren is példaadói lesznek, mint a hogyan eddig is ezek által sok helyen gyökeret vert az okszerű méhészet s ezt igen is helyesen kifejti Simay ur. Ámde óvakodjunk a tulságtól, az elhamerkodottságtól, azaz míg az intézetek méhészeti oktatása célravezető nem lesz, nincs értelme a méhészeti iskoláknak. Az intézetekben már annyira képzett fiatal emberek járnak, kik olvasni, az olvasottat megérteni tudják; ezen helyen a cél elérésére kevés magyarázat, hanem valamivel több gyakorlatra van szükség s mindezt megbirja a tanuló bármely intézetben. Hiszen egy méhészeti iskola anyagi kiadásain és szellemi munkája árán 3—4 intézet sokkal nagyobb tanuló seregét avathatjuk méhészekké. Ne zárkózzunk el méhészeti ismereteinkkel a különlegesség bástyái közé, hanem akasszuk azokat nyakába, a kit csak elérhetünk. Kinek kell még mai nap éppen csak méhész és semmi más? Ugy-e a legtöbbnek vinczellér, kertész stb.-féle foglalkozás mellett kell méhészkednie, természetesen tehát, hogy az iskola alkalmazkodjék az élet követelményeihez. Még nincs itt az idő, hogy csupán méhészeket képezzünk, hanem igen is nagyon is szükséges, hogy minden gazda, földmives, kertész, vinczellér, sőt tovább menve, minden mivelte földbirtokos, gazdatiszt, pap, tanító és leginkább pedig az utóbbi a méhészetben jártas legyen. Az élet követelménye ez és ennek kell a méhészeti intézménynek megfelelni. Tegyük meg az első lépést, ám azután, ha a szükség kívánja, tegyük meg a másikat, különben orra bukunk.

A méhészeti oktatás a különböző intézetekben, mint eddig megtudhattuk, a teremtés előtti chaoshoz hasonlíthat, mert a mi még valahogy ki akarna válni, azt is újra összevissza keveri az állapot sorja (mivel nem tudom azt rendnek mondani). Ezen helyütt becses figyelmébe legyen mondva Simay urnak, hogy az intézetekben gazdasági, szőlőszeti, paedagogiai, mathemat. stb. szaktanárok működnek, de az eddig hallott és olvasottak után, ezek tanítják többedmagával a méhészetet, a méhészeti szaktanár: a méhészeti vándortanító, ez meg, ha jól értettük, eljön -- ha jön — midőn az étel már el van sózva és megkozmásítva Akarjuk, sőt kell is hinnünk, hisz ismerünk néhány derék más minő kvalifikációs szaktanárt, ki a méhészetnek is teljes ura. Tisztelet ezeknek! Csakhogy ezek kivételek és nem is lehet máskép, hisz más pályára készül-

nek, más a szivök választottja. Gondoljuk csak tisztelt méhésztársaim, hogy micsoda paedagogiai tudomány-, vagy észszerűségnek felel meg azon állapot, hogy az aránylag kevés méhészeti ismereteket hozzá nem értő tanítja, vagy hárman is tanítják (a képezdékben), a hozzá értő szakember, a méhészeti v. tanító meg távolról nézi, hogyan rontják a mesterségét! Értesülésünk szerint van intézet, hol az egész méhészeti oktatás egy órácskára összezsugorodik, vagy mint pl. a tanítónőképezdékben nem is tanítják. Igen természetes tehát, hogy ilyen körülmények között a Simay ur javasolt tanfolyamok tartására gondolni sem lehet, hiszen az intézetekben való méhészeti oktatás vagy csupán a papíron van meg — vagy a legjobb esetben is éppen csak aliquid ferisse videtur, magyarul: nesze semmi.

Resummálva tehát a javaslatot, mely a constant hiányok pótlását czélozza, elhalaszthatlan teendő volna:

1. A tanító- és tanítónőképzőkben, a földmives-, gazdasági-, kertészeti és vinczellér-szakiskolákban a méhtenyésztést külön tárgyként csakis a méhészeti szaktanítók által taníttatni, az elsorolt intézetek mellé felállított méhesekben gyakoroltatni. A méhészeti szaktanító a tantestület többi tagjaival egyenlő jogokban és kötelességekben részesüljön.

2. A felnőttek oktatása érdekében, a méhészeti szaktanító által a még megmaradó idejében több és rendszeres előadás tartassék, mely czélből a méh. tanítók havonként többet utazzanak és a szükséghez számuk szaporíttassék.

Katona Dénes.

Az 1896-ik év a II. méhészeti kerületben.

Az 1896-ik év a II. kerületben a legszerencsétlenebb méhészeti évek közé sorolható. A szép, bár késői tavasz, a méhtörzseknek szerencsés kitelelése biztató reményeket keltettek mindenki-
ben; azonban a bekövetkezett sok esőzés, viharok, jégverés stb. a flórát — kevés hely kivételével — teljesen tönkre tette, olyannyira, hogy a megmaradt s jól kitelelt anyatörzsek ép úgy, mint a rajoknak legnagyobb része elveszett, a megmaradottakat pedig csak sokszoros egyesítéssel és a még hiányzó táplálék benyújtásával lehetett a teletetésnek átadni. Félő azonban még mindig, hogy ezeknek is egy része késői tavasz esetén el fog pusztulni.

A II. méhészeti kerületben a rendes körutak csak július hótól kezdve foganatosítottak, mivel az illetékes szakközeg, ápril, május és június hónapban az ezredéves kiállításnál volt elfoglalva. Juliusban azonban már megtették tartva a rendes előadások s október végéig 37 helyen 57 napon át lett mint elméleti, mint gyakorlati előadás tartva.

Különös súly lőn fektetve a m. kir. földmivelés iskolákra Szent-Imrén és Pápán.

A szent-imrei földmivelés iskola két ízben részesült 3—3 napon át méhészeti oktatásban; júliusban, a mikor a növendékek az elméleti előadások után a műraj készítésre lettek oktatva, és októberben, midőn a betelelés eszközöltetett. Ezen jónevű intézetnek méhészete egyszersmindenkorra biztosítva van, a mennyiben az 1894-ik évben a Nagyméltóságu földmivelésügyi m. kir. miniszterium által engedélyezett 4 méhcsalád 10 erős minta-törzsre szaporodott, azon felül Hauer Géza igazgató és a tanári kar gondos felügyelete azoknak fennmaradását biztosítja.

A pápai m. kir. földmivelés iskolának még nincs méhészete, bár annak felállítása iránt még 1895-ben tettek meg mind az igazgatóság, mind pedig a méhészeti felügyelőség részéről a lépések. Ezen hiány feltűnően volt észlelhető augusztus hóban, midőn a nagym. vallás- és közoktatási miniszterium által a mezőgazdasági ismeretek elsajátítása végett az ország minden irányából államsegélylyel ide rendelt 21 néptanító részére rendes tanfolyam tartott. Az intézeti méhes hiányában az előadások csakis az elméletekre szorítkozhattak s így ugyszólván csak fél munka végeztetett; tekintve azonban az intézet állami jellegét, remélhető, hogy az a közel jövőben fel fog állíttatni.

Államsegély-kölcsönnel fenntartott méhészet van a II-ik kerületben 12, melyek közül kitűnő állapotban van 4, türehető állapotban 7, elhanyagolt, mondhatni rossz állapotban 1. Az okszerű méhészkedésben különösen kiemelendők Kántor János, kaposmérői tanító, Tantó János, n.-kajdoci ref. lelkész, Hütter Lajos, n.-kanizsai ág. hitv. lelkész, és Péczér Ignác, ordai tanító. Az okszerű méhészet terjesztése körül dicséretet érdemelnek Kántor János, Péczér Ignác és Tantó János.

Tanítóképző intézet van a II-ik kerületben 6. A csurgói és

csáktornyai állami, a pécsi r. k. püspöki, a győri r. k. püspöki, a soproni ág. hitv. és a felső-lövői ág. hitv. tanítóképző intézet.

A csurgói állami tanítóképző intézet szép méhese üresen áll, bár az igazgató mindent elkövetett annak benépesítésére. Állítása szerint a méhcsaládok évről-évre elpusztulnak; nincs tehát kizárva, hogy itt költsényves méhessel állunk szemben.

A csáktornyai állami tanítóképző intézet méhesében egy törzs van; az igazgatóság részéről azonban felterjesztés tétetett annak benépesítése iránt.

A győri r. k. püspöki képezdének nincs méhese, csupán a méhészeti eszközökkel rendelkezik szemléltetés céljából. A növendékek a közel fekvő Révfalu községben Láng Ignác úr méhesében tanulják meg a gyakorlati dolgokat.

Ezen képezdével kívánatos lenne kellő helyiség hiányában egy egyszerű s szabadon álló 6-os kaptárt felállítani, hogy az intézeti növendékek az időszertint különféle jelenségeket megfigyelhették.

A soproni ág. hitv. tanítóképző intézetnek egyszerű, de a kívánalomnak teljesen megfelelő és eléggé jól berendezett méhese van; ugyancsak a felső-lövői ág. hitv. tanítóképző intézetnek is, mi mindenestre az intézetet fenntartó felekezeti hatóságnak ép úgy, mint az igazgatóságnak dicséretét vonja maga után.

Elméleti és többé-kevésbé gyakorlati oktatásban részesülnek az összes képezdénél a növendékek. A méhészet a mezőgazdasági tananyag keretében lesz előadva és abból vizsgálatot is tesznek.

Az egyszerű méhészet a II-ik kerületben, különösen az utóbbi években, nagy lendületet vett. Ez a mi derék, szorgalmas magyar népünk nemcsak nagy fogékonyságot, hanem elég kitartást és jóakaratot is tanusít a méhészet iránt; ezt bizonyítja azon jelenség, hogy a hirdetett méhészeti előadásokat még a legnagyobb munkaidőben is hallgatják s nem egyszer hallatják az elégedetlenség szavát, mivel kevés oktatásban részesülnek. Ezeknek megnyugtására legyen elég azon körülmény tudása, hogy egy-egy vándortanítónak 10–15 vármegyéje van s hogy azok legnagyobb buzgóságuk mellett sem tudnak az egyes kívánságoknak eleget tenni. Ha azonban bárki is méhészeti oktatásban részesülni kíván s eziránti óhajtást kellő időben a kerületi méhészeti v. tanítókkal közli, — azok szíves készséggel fognak a kérelemnek helyt adni.

Abaffy Jozsef.

Természetes módon méhészkedjünk!

Ki a méhtenyésztés iránt érdeklődve átlapozgatja a mai nap már szép számmal megjelenő szaklapokat, vagy a szintoly tekintélyes szakkönyveket, vajmi sokszor olvashatja, hogy ez, amaz híres méhész ép ellenkezőjét ajánlja, mint más szintén híres méhész. A kezdő, kivált az, ki előszeretettel fogott a méhészethez, minden munkáját úgy óhajtana végezni, méheit akként ápolni, hogy az teljesen megfelelő legyen; a különböző, sokszor ellentétes eljárási utasításokból nem tudja a neki valót kiválasztani; kételkedik ebben is, abban is, és mód felett való válogatás után elég gyakran a helytelent választja.

Mi legyen az útmutató az eljárás válogatásánál? A természet!

Akad méhész, ki abban találja minden dicsőségét, hogy mentől bonyolódottabbá tehesse a méhcsalád kezelését, a méh természetes fejlődésével nincs megelégedve, hanem hol ezt, hol azt talál kitógásolni és javítgatni valót, úgy, hogy a kezdő vagy a laikus egészen megzavarodik és elszörnyüködik az ilyen fontoskodó méhész tudományán.

Éppen a méhészetben áll az, hogy a természetesség szerint érhetjük el azon célunkat, hogy méhészetünk fejlődjék és viragozzék. Utolérhetlen a természet a legczélszerűbb eszközök és utak megválasztásában, czéljának biztos elérésében és ez a faj fentartása, a méhcsalád gyarapodása.

Ha tavasszal az egyik család anyja sehogy sem bírja már munkáit akkora számban szaporítani, hogyan a méhcsalád további élete kívánja, rögtön megjelenik a méhész az ő nagy tudományával etetget-itatgat s ha ez sem akar segíteni, elszedegeti a legnépesebb méhcsaládjai fiasítását, csakhogy az éhenhalónak életét meghosszabbithassa. Mi ekkor a természet által kiszabott teendője az okszerű méhésznek? Ha látja, hogy az anyja kimerülőfélben van, vagy bár fiatal, de petezésében meghiúsodott, sohse bajlódjék, hanem pusztítsa el az anyát, e család népét, lépeit használja fel a többiek erősítésére.

Mennyit vétének méhésztársaink az anyátlanok meganyásításával! Bármily kevés is az anyátlannak méhe és ha még oly korán tavasszal áll be is a baj, az anyátlan családot egyesítésre a tulbuzgó méhész soha sem használja, hanem folyton adogat be

fedetlen fiasítást az anyanevelés céljából és fedett fiasítást a család erősítésére, nem gondolva, mily rosszul gazdálkodik tulajdonképpen, mert csak május közepétől kezdve és márkülönbben jó népes méhcsaládokkal kísérhetjük meg a meganyásítást, másként gazdaságosabb az anyálanok népét erősítésekre felhasználni.

Mennyi bajlódása van némelyik méhésztársnak a múrajozással, anyaneveléssel, hereneveléssel és nemesítésével, holott mily egyszerűen s mégis sikeres módon nemesedik és rajzik a méhcsalád a természet rendje szerint. A mint valamely kedvezőtlenebb állapot beáll, elvész és kipusztul azon méhcsalád, mely ellentálló képességében veszített, mely nem elég szapora és keveset gyűjt. Ezen szempontból tekintve, nagyon is megszívlelheti a keretes kaptárakban méhészkedő azon legjelesbjeink okos tanácsát, hogy tartson néhány szalmakast is, melyekben a méhcsalád menten minden káros emberi beavatkozástól, úgy intézi belső ügyeit, a miként azt a természet előírja.

A szalma-kasokban tenyésző méhcsaládok közül a legszorgalmasabb és legszaporább közül leghamarább a rajzáshoz, ez neveli leghamarább és a legnagyobb számban a kiválasztott és nemes heréket, melyek által, még a talán később és más kevésbé kitűnő tulajdonságokkal bíró méhcsaládok fiatal anyái megtermékenyülnek. A legkitűnőbb méhcsalád kezdi meg az anyanevelést is, építi az anya-bölcsőket és indítja a legelső rajokat. Nem szükséges egyéb, mint az, hogy a gondos méhész ezen kiváló méhcsaládok rajait jól elhelyezze, szükség esetén a nélkülözhetetlen élelemben és védelemben részesítse. Habár az utórajok gyengébbek lesznek is, az öreg méhcsalád népének megoszlása következtében, helyezze el a méhész még ezen kevésbé értékesnek látszó rajocskákat külön-külön kellően ellátva és használja fel a megtermékenyült anyákat azon anyák felcserélésére, melyek kimerülésök jeleit mutatják. Nincsen az a mesterkélt kezelés, mely jobb eredményt tudna felmutatni anyanevelésével, mint a jelzett mód szerint elért egyszerű eljárással és biztos sikerrel.

Nehogy azonban félreértessem, kijelentem, hogy a méhek elhanyagolását korántsem tartom annak, a mit természetes módon való méhészkedésnek nevezem. Adjuk meg a méhcsaládoknak mindazt, a mi életök fentartásához szükséges és hathatós oltalmat a

jétét megtámadó bajok ellen, hanem fordítsuk időnket és munkánkat hasznosabbra, mint arra, a mit nélkülünk a természet egyszerűbb és biztosabb úton elér.

Gémess Joachim.

Szakirodalmi szemle.

II.

Az egyes fejezetek elosztására vonatkozólag az egyöntetűség, könnyebb áttekinthetőség szempontjából a következő fejezetek összevonását, illetőleg áthelyezését ajánlom: A LXI. fejezet (A méhfajokról) inkább volna helyén elől, a természetrajzi részben, ott, a hol a »különböző méhfajok«-ról röviden megemlékezik. A LXXVI. fejezet (A méh tulánkjáról) »A dolgozó méh«-ről szóló cikkhez tartozik. A LXXVII. fejezet (A méhek tájékozási képessége és színérzéke), valamint a LXXVIII. fejezet (A méhek egyéb érzékei) szintén a természetrajzi részbe utalandók. Az előbbi oda, a hol a szemet tárgyalja, az utóbbi az idegrendszer leírása után. — A XCI. (A sejtek betödelezése és a pergetés), XCVI. (A méz kipergetése), XCVII. (A méz csurgatása, olvasztása és sajtolása) szintén annyira összetartozók közös tárgyuknál fogva, hogy kar volt így különválasztani őket Ilyenek még a XCII. fejezet (A méz kezelése) és a XCVIII. (A méz eltartása).

A lengyel borok saajtszerű elnevezését, jóllehet körülbelől megérthető, ajánlatos volna megmagyarázni.

Amint a figyelmes olvasó észrevehette, a felhozott hibák egyáltalán nem vonnak le a munka értékéből s nem esnek a nagynevű szerző érdemének rovására, mert mind olyan alaki és nem tárgyi hiányok, melyeket a nemsokára megjelenendő második kiadásban könnyen ki lehet javítani.

A következő rész »A méziparról«-szól, melyben a mézborok és más, mézből készült szeszes italok, mézes sütemények és mézzel készült gyógyszerek vannak leírva.

Azok számára, akik szeretik a külföldit »föltétlenül«-szebbnek, jobbnak, helyesebbnek tartani a honinál, egyszerűen abból az elvből, hogy a honi »soha sem lehet olyan jó, mint a művelt és magas fejlettségű külföldről importált«, ide igtatok a »Németország méhészete« cz. fejezetből egy kis izlés javítót. »A méhészek —

vitatkozásaik alkalmával — különösen Németországra szeretnek hivatkozni és nem ok nélkül; mert egy nemzettől sem nyertünk elméleti és gyakorlati tekintetben annyi utmutatást, mint a németektől. De viszont az is igaz, hogy e téren is szélsőségekbe esünk; mindent, ami Németországból jön, szentírásnak, készpénznek tekintvén. Már pedig ezzel méhészetünket és magunkat egyaránt többször megkárosítottuk.◀

» . . . ha Németország méhészetét a helyszínén vizsgáljuk, csodálkozunk kell, hogy amig papiroson a millimetryni pontosságig való követeléssel írják körül a kaptár térfogatait: addig a valóságban ugyanazon méhészek több centiméter különbséggel sem törődnek. Elméleti tekintetben is így áll e dolog. Midőn a németek előadásaik és értekezéseik alkalmával a valóban meglepő tudományosság és pontosság non plus ultrájába merülnek: ugyanők a gyakorlati téren ezen elméletek czélszerű alkalmazásának hiu reményeivel és kivihetlenségével küzdenek. »Akadémikus szakképzettségük◀ érdeméből e fátum mit sem von le ugyan, de azt is bizonyítja, hogy a tulhajtott tudományosság néha sarkalatos ellentétben áll a gyakorlati étellel.◀

»Még tovább megyek s azt állítom, hogy Németországban szemre tetszetős, szép méhes nincsen.◀ Sok híres méhest meglátogatott »s mindenütt — hogy gyöngéden fejezzem ki magamat — a legnagyobb egyszerűségre bukkantam.◀

Ehhez nem kell kommentár.

Sajnálattal nélkülözzük »Magyarország méhészete◀ cz. fejezetet. Mindazonáltal azon reményünknek adunk kifejezést, hogy »A Méh◀ második kiadásában benne fogjuk találni. Az igaz, hogy az egész műben szétszórtan sok becses adat van hazai méhészetünkre vonatkozólag, de ezek még csak egyes tükördarabok, melyeket összeillesztve s kipótolva adnák vissza az egész képét.

Ezután következik egy igen-igen érdekes fejezet »Gyarmathai méhesem◀ czimen, mely egyike a munka legélvezetesebb, és legfontosabb részeinek; s amelyet szerző annak bebizonyítására ad itt közre, »hogy nemcsak Németországban, hanem édes hazánkban is lehet egészséges és helyes elvekre fektetett méhészkedésből megélni, sőt gyarapodni és vagyonosodni is◀ Mert volt idő (a

70-es években), mikor a nemes bárót, saját vallomása szerint, az anyagi romlástól tisztán a méhek mentették meg.

Az érdekes műnek befejező szakasza a jeles méhészek életrajza, működésök rövid méltatásával. Számos külföldi után magyar méhészek életrajzát is közli, számszerint 17-et. Mindenikéhez arckép is van mellékelve. Rendkívül érdekes és tanulságos szerzőnek saját életrajza, melyből azt a magában eddig páratlanul álló tényt emeljük ki, hogy voltak olyan rossz gazdasági évek és pedig több (a hetvenes években), mikor a méhészet volt a többi gazdasági ág megmentője, fenntartója

Lehet tehát nálunk is a méhészetet úgy művelni, hogy méltó társa legyen a mezőgazdaság többi fajainak!

*

Sajátságos — de nagyon örvendetes — véletlen, hogy az 1896-ik évben két oly nagyszabású, egymást kiegészítő, de egymástól teljesen független eredetű és irányu művel gyarapodott a magyar méhészeti irodalom, melyek után, most már, nem kell fájdalmas irigységgel szemlélnünk a külföldiek gazdag irodalmát, mert büszke önérzettel mondhatjuk: igen, olyan gyakorlati méhészkönyvet bírnak a br. Ambrózy Bélaéban, amely méltó társa akármelyik külföldinek is és viszont elméleti téren olyan művet alkotott Sötér Kálmán, mely a legjobb — ilyen irányu — angol művek mellett is tiszteletre méltó helyet vívott ki.

Bálint Sándor dr.

Szemle.

△ *Thermometrikus mérések a kaptárban.* Nem minden hőmérő alkalmas ilyen mérésekre. Legjobb az angoloktól szerkesztett. A. Fleischmann szintén egy ilyenrel végezte kísérleteit. Az efféle hőmérő higany tartója 20 cm. hosszú, tehát kellő mélyen állítható be a lépek közé, a nélkül, hogy a foksorból valami elfedődnék. —5°-tól +40-ig mutat és minden fok 5 részre van megosztva.

Ezzel a hőmérővel legelőször is azt tudta pontosan megállapítani, hogy az ugynevezett téli nyugalom nem létezik, a méhcsomó folytonos hullámozó mozgásban van. Rendkívül érdekes följegyzéseiből, melyeket a német és osztrák-magyar méhészek 41-ik vándorgyűlésén (Lipcsében) olvasott fel, nehányat ide ígatunk.

1893. november 20. -5° R. külső hőmérsék mellett $+20^{\circ}$ volt a fiirt melegsége. 21-én -5° külső hőmérséknél $+16^{\circ}$ R. volt a méhcsomó melege. 22-én fölemelkedett $+16^{\circ}5''$ R. ugyanazon külső hőmérsék mellett. Ezután 3 nap mulva leszállott 15° -ra, -2° külső hőmérséknél. 27-én 11° külső hideg mellett 22° -ra hágott, s aztán 20° -ra esett. Ezután egész deczemberben $+12^{\circ}5''$ és $-5^{\circ}3''$ R. között ingadozott. 1894 januárjában folytonosan erősen fagyos időjárásban $-5^{\circ}3''$ -ig szállott. 27-én $+5^{\circ}$ -ra, később $+9^{\frac{3}{8}}$ emelkedett Február 15-én -7° külső hőmérséknél $+5^{\circ}$ -ra hágott. Ugyanczen nap (febr. 15.) a méhek tisztulási kiröpülést tartottak s a hőmérsék gyorsan 25° -ra emelkedett. hogy másnap reggelre $+3^{\circ}$ külső hőmérséknél $+11^{\circ}3''$ -ra szálljon le.

Amint látható, a kaptárban egyenletes hőmérsék soha sincs, sőt a változások oly gyorsak s nagyok, hogy a kaptárbeli hőmérsék folyton nagy hullámzásoknak van alávetve. A föntebbi adatokból kiviláglik még az is, hogy a kaptár belső hőmérsékére a légkör hem gyakorol állandó és elhatározó befolyást. (L'Apicoltore, Milano, 1896 No. 12.)

Csalhatatlan módszer a rajzás megakadályozására. Az anyabölcsők megjelenésekor elszedni minden herefasitást és herelépet. Az anyabölcsőket nap-nap után lerombolni, a mézkamrát bővíteni, ha a méhek kiülnek a kaptárt szellőztetni s végül szorgalmasan pergessünk. Nyár végén vegyük el az anyját azon családoknak, melyeket egyesíteni akarunk. Ezek fiatal anyát növelnek s ha árván maradnak is, alkalmasak az egyesítésre. (L'Apicoltore, Milano, 1896, No. 12.) Ez utóbbi olyan tanács — jegyzi meg az Apicoltore szerkesztője, amelyet nem követhetünk, mert hiszen nyár vége felé egy keret fiasítás többet segít a családon, mintha ősszel egy egész — de árva — családdal egyesítjük.

= *A rajzás megakadályozása.* Gravenhorst a következőleg jár el a másodrajok megakadályozása céljából. Miután az első raj kiröpült (vagy megcsinálta) s a törzscsalád helyére tette, az anyacsaládot válaszfalal két félre osztja, ügyelve arra, hogy mindkét fél mindenik fajta lépből egyenlően részesüljön s hogy mindeniknek saját méhmenőkéje legyen. Mindkét félnek érett anyabölcsőt, vagy, ha van, fiatal anyát ad be. Gondoskodik kellő vízmennyiségről mindaddig, amíg a fiatal méhek kijárni kezdenek.

Ez a két család, mely külön-külön dolgozik, nemcsak hogy nem rajzik, hanem az anya megtermékenyülése után a legszebb munkás lépeket készíti; ősszel egyesíti őket s az egyiktől elvett anyát az *első raj* anyjának helyettesítésére használja föl. Az egyesítést a válaszfal eltávolításával eszközli. Az egyesítés előtt illatos vízzel permetezi meg mindkét családot. Ha azonban az első raj anyját nem akarjuk tollálni, meghagyjuk a két családot úgy, amint vannak. Télen jól melegítik egymást. (L'Apicoltore, Milano, 1896, 12.) (Ez az eljárás a dolog természetéből kifolyólag jól csak a felülről kezelendő és a Gravenhorst-féle ives kaptárnál alkalmazható. Ref.)

* * * Az anyaméh ondótartója tavaszkor a legnagyobb petezés alkalmával. 1.25 mm. átmérőjű gömböcske s aránylag a legnagyobbak közé tartozik a bogaraknál. Ha ez az ondótartó egészen megtöltetnék ondószálacskákkal a herétől, akkor — Schönfeld számításai szerint — 53.927,000 ondószálacskát volna képes magába fogadni.

Mivel azonban a szűz anyaméh ondótartója folyadékkal van tele, mely részben a termékenyülés után is ott marad, Leuckart szerint 25.000,000 nál nem veszen több ondószálacskát fel. A mikropyle (a petehéj nyílása, melyen át az ondószálacska bele hatol a pete belsejébe) Leuckart szerint alig nagyobb 0.0002 mm.-nél. Egy ondószálacska fejének átmérője 0.0001 mm. Schönfeld hasonlata szerint 750-szer vékonyabb a legfinomabb pókfonalnál is. — (L'Apicoltore, Milano, 1896. 12.)

|| *Améhészet Dél-Afrikában.* Dél-Afrikából, Pretoriából értesít az ottani méhészettről François J. Haarhoff. Ő kezdett először e tájon (a tavaly) keretben árulni s az újdonság annyira tetszett, hogy fontja 60 centen kelt el (körülbelül 1 frt 40 — 50 kr). Erre a hirre nagyon sokan tudakozódtak nála Észak-Amerikából, a kik kivándorolni szándékoztak ezen méhészeti paradicsomba. Mostani levelében aztán jeges vízzel hűti le az ilyen vállalkozók buzgóságát, mert amint írja, csak újdonságért volt ilyen ára, s csak az év elején, később mások is kezdettek árulni s 1 font keretes méz ára a fentebbi összeg felére, sőt még lejjebb is szállott. A méhészetre különben itt Pretoriában nincs kedvező vidék. A mezőkön kevés a virág (a mezők csaknem tisztán fűből állanak), a kertekben szintén kevés még a mézelő növény, aztán minden eszközt Amerikából kell hozatni stb., szóval

• Pretoriában sem nagyon rózsás az állapot, mert a rózsának itt is vannak -- még pedig jókora tövisei. (Gleanings in becculture 1897. 1. sz.)

○ *A méhek különböző izlése.* Többen tapasztalták már, hogy ugyanazon méhesben (természetesen ugyanazon virány közepett) egyes családok méze eltérő zamatu. Abbé Boyer erre vonatkozólag a következőkről értesít 1896. márcziusában a szilvafák már dúsan virágoztak, a mező tele volt nyiló repczékkel, az időjárás szép verőfényes. A repcze balzsamos illata már messziről érezhető volt. Midőn azonban a repcze virágméz gyűjtésében sürgölődő méhekben akart gyönyörködni, legnagyobb bámulatára, a méhek nem a repcze virágját, hanem a repcze között tenyésző apró, igénytelen virágu Tikszem-félét (*Anagallis*) látogatták a legnagyobb buzgalommal. Ezeknek a méheknek tehát saját izlésök van s így nem csoda, ha egyik kaptárban jobb a méz, mint a másikban. (*L'Apiculteur*, 1897. 1. sz.)

+ *A mezőgazdaságilag hasznos és káros bogarak és a bogár-évő madarak törvénykezési és jogi szempontból* (*Législation et Jurisprudence concernant les insectes utiles et nuisibles à l'Agriculture et les oiseaux insectivores.* Paris, 1896. 3 fr. 5 ct.) czim alatt Georges Viret Bressuire alpréfet je igen érdekes és fontos munkát adott ki. Gyűjteménye ez a mezőgazdaságra hasznos és káros bogarakra vonatkozó törvényeknek, rendeleteknek s utasításoknak. Az anyag beosztása oly czélszerű, hogy a méhész, selyemtenyésztő, földmivelő stb. a legpontosabban s gyorsan tájékozódhatik a reá vonatkozó törvények felől.

A szerző, ismert nevű eutomologus, még egy csomó utasítást is mellékel a káros rovarok megfigyelésére s pusztítására vonatkozólag. Munkájáért ezüst érmet kapott a »Société centrale d'Apiculture et d'Insectologie«-tól (*L'Apiculteur*, 1897. 1. sz.)

Vegyések.

-- *Méhészeti tanácsadó.* Egyletünk jan. 30-iki rendkívüli választmányi ülésében olvastatott fel a földm. minister leirata, melyben br. *Ambrózy Bélát méhészeti tanácsadó* teendőikkel bizta meg.

A választmány örvendetesen vette tudomásul a minster eme intézkedését s báró *Ambrózy* Bélához üdvözlő átiratot intézett.

— **A méz értékesítés ügye** elvégre hazánkban is a megoldás stádiumába jutott. Budapesten megalakult a *méz értékesítő bizottság* *Liebner* József elnöke alatt. A bizottság tagjai: *Vadászfy* Jenő, *Schulz* Róbert, *Kongó* Sándor és *Binder* Iván. A munkálatok már annyira előhaladtak, hogy ez év elején megnyílik az első magyar méz elárúsító csarnok. A szabály tervezetet *Binder* Iván dolgozta ki, a ki e fontos kérdés megoldása körül elévülhetlen érdemeket szerzett. E tárgy sokkal fontosabb, mintsem e rövid értesítésünk után a fölött napirendre térhetnénk. Közelebbről még foglalkozni fogunk avval, s azt hisszük, hogy egyletünk választmánya is magáévá teszi azt és módot fog találni arra, hogy eme, közgazdaságilag is fontos intézmény Magyarország *összes* méz és más termelője érdekét szolgálja.

— **Méhészeti tanfolyam Szegzárdon.** A II. ker. méhészeti vándortanító Szegzárdon méhészeti tanfolyamot rendezett, melynek első előadásán mintegy 100 hallgató vett részt. Az első előadás f. é. január hó 17-ikén tartott meg, több előkelő méhész, úgy mint *Dömötör* László volt méhészeti vándortanító és *d. Hilbert* István urak jelenlétében. Ezen tanfolyammal azt czélozza a méhészeti v. tanító, hogy oly szakképzett méhészeket neveljen, kik hivatva lesznek ezen hasznos mezőgazdasági ágat nemcsak tovább terjeszteni és fejleszteni, hanem hogy azok képesek is legyenek egyes nagyobb méhészeteknél méhészmesteri állást betölteni.

— **Meddig termékeny az anya?** *Bauschenfels* nevezetes olasz méhész az ellen száll sikra, hogy az anya jó petéző képességét nagyon rövid időre szabják. Azt állítja, hogy volt oly méhcsaládja is, melynek anyja 4 éves volt és mégis kifogástalanul petézett, sőt 7 éves és mégis jó petéző anyáról is van tudomása. Különbön hazánk egyik méhész-gyülekezetén ügyes méhész hírében álló egyik társ kijelentette, hogy van oly fadöbönben lakó méhcsaládja, mely 10 év óta nem rajzott és mindazonáltal kitünő állapotban van. Az anya esetleges megújulását nem vehette észre, mert építménye szét nem szedhető.

— **Biztos eljárás az ayaméh kicserélésére.** *Root* a következőleg jár el. Befödött anyaházat hálóval főd le s kibujni és 7—8

napos koráig érni hagyja a fiatal anyát. Ekkor az öreget deltájban kifogja s este felé szabadon bocsátja a fiatal, a mely, ha az idő kedvez, 2 nap alatt megtermékenyül. Ily módon a peterakás csak 24 órát (?) szünetel. (L'Apicoltore, Milano, 1897. 1. sz.)

— **A legjobb etetés mód,** ha lekupolt lépes mézet adunk be a fészekbe a friss fiasításos lépek közé. A munkások a mézet gyorsan elhordják, de az anyát is bőven táplálják s üres lép maradván a fészekben, az anya siet bepetézni. (L'Apicoltore, 1897. 1. sz.)

— **Méhes a magasban,** még pedig a Szt.-Bernádhegyen. Genoud méhese 1638 met. magasán fekszik Bourg St. Pierre falucskában s a méhek még vagy 100—200 meter magasabban fekvő legelőre járnak. (Rev. intern.)

— **Ujabb méhellenségek.** Majdnem egyidőben jött nyomára Dr. Howard Amerikában és P. Schönfeld Németországban veszedelmes méhellenségeknek. Tudnivaló, hogy a méhellenségeknél is az áll, hogy mentől kisebb, annál rosszabb, így pl. a szörnyű költéssenyv sem más, mint a méh költésének az iczi-piczi költéssenyv-bakteriumok által való megtámadása; a most felfedezett méhellenségek penészgombák. A Howard-féle esetben a tavasszal a méhcsaládhoz beadott mult évi virágpór okozta a penészgomba felléptét, melyet »aspergillus pollini«-nak nevez és abban nyilvánul, hogy a mint a méhek a költésnek chylussal való etetéséről átmennek a méz és virágpórral való etetésre, a *fiasítás elhalt, mielőtt befedték volna.* Az ilyen elhalt fiasítás belsejében az elszaporodott penészgomba az erjedést megindította, a háb hártájára felpattant, fehér nyulós folyadékká vált. A Schönfeld-féle esetben a penészgomba már teljesen kifejlett bábokban és fiatal méhekben pusztított. Május végével, junius elejével a fiatal méhek a kaptár szájából bukdácsoltak a földre, azt nagyszámban ellepték s ott elpusztultak. A költés között talált és elhalt bábok telve voltak penészgombával, mely testöket teljesen kiszáritotta, nem rothadtak el, hanem megkeményedtek, azért is nevezte el a penészgombát oidium induransnak. (A leipziger Bztg után.)

— **Érdekes kongressusi határozat.** A vlam méhészek kongresszussán (1896. szept. 26-án) azon okból is kérték az állam hathatós támogatását, hogy a méhészet az iszákosság bebizonyosodott ellenzere. (De Oheenvriend.)

— *Kábitás pöfeteg gombával.* Pöfeteg gomba többféle van, de a méhek kábitására csak a legnagyobb fajta alkalmas, mely gye-
rekfej nagyságra is megnő. Friss állapotában szedendő s tegyük
ki a napnak, ha belseje sárgulni kezd, hirtelen meg kell azt szárí-
tani, pl. a sütőcsőben vagy kemenczében. Egy család elkábitására
2—3 galambtojás nagyságu darab elegendő. Az elkábitandó szalma-
kas alá toldást vagy gyűrűt teszünk, ha az építmény a fennédesz-
káig nyulna, egy kisebb edénybe, virágcserepbe tesszük a füstölgő
gombokat, ha pedig égni nem akarna, úgy elébb kis parázst is
tehetünk az edénybe, aztán az edényt befedjük valami rostaszövet
darabbal, hogy a méhek a tűzbe ne hulljanak s aztán helyezzük
ezen füstölőt a kas alá, a kas minden hézagát elzárván. A mint a
felzuduló méhek elhallgattak, a kas jól megkopogtatandó, hogy az
összehuzódott méhek lehulljanak és a méhcsomóba is hatolhasson
a füst. Az elkábitott méhek legalább 12° R. meleg levegőben éled-
nek csak fel, hidegebb levegőn örökre megdermednek. (B. Ztg. Nörd.)

— *A herék étkezése.* Collin megfigyelése szerint a herék otthorról
távoztuk előtt bőven étkeznek. Szerinte 2138 kiröpülő here nyom 500
grammot. Míg 2300 szükséges a hazatérőkből ugyanazon súlyhoz. Nem
kell azonban azt gondolni, hogy ez a nagy súlykülönbség csupa méz-
fogyasztásból kerül ki, mert ebben bele van értve a künn lerakott
ürülék s a gáz és gőz alakban eltávozó váladékok. (A Revue
éclectique d'Apiculture után a milánói Apicoltoreból 1897. 1. sz.)

— *Valódi, vagy művirág?* A zsidó hagyomány szerint Sába királynője
egyszer bölcs Salamon elé természetes és művirágból készült virágfüzért
tett s fölhevta, hogy különböztesse meg. Salamon kinyitotta az ablakot
s a beröpülő méhekre bizta az eldöntést, melyek a természetes
virágra szállottak. Ford úr a Gleanings in beeculture ez idei első
számában védelmébe veszi Sámont ezen kissé korlátolt dicsérettel
szemben. Mert szerinte oly nagy megfigyelő, a milyen Salamon volt,
kihez fogható talán csak Aristoteles és Darwin — semmi esetre
bizhatta a méhre a döntést. Mert hiszen tudta ő azt nagyon jól,
hogy a méhek a szag után mennek. (B. dr.)

Szerkesztésért felelős: Bodor László.

